

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника

(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв
М. В. Афанасьєв

Суспільні комунікації

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри
Міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Отенко І.П.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри Міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 28.08.2018 р.

Розробник(-и):

Гронь О.В., к.е.н., доц. кафедри Міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Глобальна трансформація індустріального суспільства в інформаційно-комунікаційне супроводжується не лише проникненням комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності суспільства, виникненням і розвитком якісно нового типу комунікаційних структур і процесів, але й глибоким переосмисленням місця і ролі комунікації в суспільному житті. Сьогодні кваліфікований персонал в будь-якої сфері діяльності, що передбачає комунікацію (у менеджменті, міжнародних відносинах, бізнесі) повинен володіти навичками як ефективного міжособистого спілкування, так і знаннями щодо комунікаційних та інформаційних процесів в суспільстві. Знання технологій і моделей комунікацій допоможе досягти консенсусу між окремими особистостями, різними соціальними групами, масовими сукупностями, що мають різний рівень інформованості, поведінку, комунікативні навички.

Навчальна дисципліна «Суспільні комунікації» є базовою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "бакалавр" спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» всіх форм навчання.

Анотація навчальної дисципліни

Комунікація виконує дуже важливі функції в суспільному житті, створюючи умови для забезпечення роботи не тільки інформаційної, а усієї суспільної сфери. В Україні формується динамічне суспільство, де комунікація посідає чільне місце, будучи важливим чинником громадського життя. Для того, щоб бути затребуваними на ринку праці майбутнім фахівцям необхідно знати моделі і теорії, що пояснюють різні комунікації (міжособисті, масові і корпоративні), а також вміти на практиці використовувати знання для розуміння нових комунікаційних технологій мас-медіа, для ефективного ділового і неформального спілкування.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Суспільні комунікації» є набуття студентами теоретичних знань в галузі суспільної комунікації та навичок практичної участі в різних типах суспільних комунікацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Суспільні комунікації» є:

отримання знань щодо понятійного апарату і основних моделей та технологій суспільних комунікацій;

опанування конкретних технологій суспільних комунікацій і вмінь щодо їх застосування в залежності від ситуації;

розуміння діалогічного характеру суспільних комунікацій і етичних обмежень, що накладаються на суб'єкта даної діяльності.

Курс	1	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16
	семінарські, практичні	16
Самостійна робота		118
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Введення до спеціальності	Основи міжкультурних комунікацій
Соціологія	Управління конфліктами
Філософія	Зв'язки з громадськістю
	Масові комунікації
	Ведення ділових переговорів

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність аналізувати і будувати міжособистісні, групові і організаційні комунікації	<p>Знати</p> <ul style="list-style-type: none"> Основні етапи і види комунікацій Структуру процесу комунікації Функції і принципи спілкування Правові і етичні аспекти діяльності в комунікативній сфері Основні закони психології управління <p>Вміти</p> <ul style="list-style-type: none"> Встановлювати, підтримувати і розвивати міжособистісні і ділові відносини; Аналізувати процеси комунікації в організації та виявляти області їх покращення Формувати сценарій ефективного поведінки в процесі спілкування Виявляти слабкі та сильні сторони співробітників <p>Володіти</p> <ul style="list-style-type: none"> Прийомами спілкування та контролю комунікації Навичками спілкування в колективі Навичками налагодження зовнішніх та внутрішніх комунікацій в організації
Здатність здійснювати ділове спілкування: публічні виступи, переговори, проведення нарад, ділове листування, електронні комунікації	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Норми ділового спілкування: правила і прийоми публічних виступів, ведення переговорів, проведення нарад, ділового листування, електронних комунікацій; <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> публічно виступати, вести ділові переговори, проводити наради, вести ділове листування, використовувати електронні комунікації; <p>Володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> Навичками публічних виступів, ведення переговорів, проведення нарад, ділового листування, використання електронних комунікацій

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії суспільних комунікацій

Тема 1. Поняття комунікації і соціальної комунікації

- 1.1. Багатозначність поняття «комунікація».
- 1.2. Комунікація та її функції в суспільстві.
- 1.3. Поняття соціальної комунікації
- 1.4. Комунікація як соціокультурна взаємодія між людьми за допомогою знаків.
- 1.5. Основні концептуальні підходи вивчення соціальної комунікації в сучасній теорії комунікації.

Тема 2. Еволюції соціальної комунікації і комунікаційні революції

- 2.1. Комунікація в природі і суспільстві.
- 2.2. Історичні віхи виникнення і розвитку комунікації в суспільстві.
- 2.3. «Комунікаційні революції».
- 2.4. Еволюція інформаційно-комунікативних систем та зміна історичних епох.
- 2.5. Основні закономірності розвитку соціальної комунікації.

Тема 3. Комунікативний процес і його структура. Основні моделі комунікативного процесу і їх характеристика.

- 3.1. Структура комунікативного акту і її «складові».
- 3.2. Структура і моделі комунікативного процесу.
- 3.3. Еволюція комунікативних моделей.
- 3.4. Базові елементи комунікативного процесу

Тема 4. Проблема типології соціальної комунікації

- 4.1. Рівні, види і форми комунікації.
- 4.2. Міжособистісна комунікація.
- 4.3. Аксіальні і ретіальні комунікації.
- 4.4. Міжкультурна комунікація та її основні форми.
- 4.5. Вербальна (мовна) комунікація.
- 4.6. Невербальна комунікація.

Тема 5. Бар'єри комунікації.

- 5.1. Комунікативні бар'єри
- 5.2. Поняття і типологія бар'єрів комунікації.
- 5.3. Основні чинники і умови, що забезпечують ефективність міжособистісної і ділової комунікації.
- 5.4. Емоціональні джерела конфліктів в комунікації.
- 5.5. Основні позиції комунікатора: відкрита, відсторонена, закрита.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти соціальної комунікації

Тема 6. Комунікації в організаціях

- 6.1. Сутність організації.
- 6.2. Філософія організації як сукупність смислів і цінностей існування організації.
- 6.3. Механізми зворотного зв'язку в організації.
- 6.4. Основні концепції менеджменту і їх вплив на формування критеріїв і показників ефективності комунікацій в організаціях.

Тема 7. Масова комунікація: особливості, основні види, соціальні функції

- 7.1. Сутність і основні умови масової комунікації.
- 7.2. Масова комунікація і аудиторія.
- 7.3. Основні соціальні функції масової комунікації.
- 7.4. Основні теорії вивчення масової комунікації.
- 7.5. Філософсько-методологічні аспекти пропаганди.
- 7.6. Основні види масової комунікації.
- 7.7. Основні моделі масової комунікації.
- 7.8. Концептуалізація новітніх засобів масової комунікації.

Тема 8. Комунікативна компетентність. Соціально-психологічні основи спілкування в соціальних комунікаціях

- 8.1. Репрезентативна система в соціальній комунікації.
- 8.2. Загальні вимоги до комунікатора і адресату (аудиторії).

8.3. Соціально-психологічні сценарії поведінки в соціальних комунікаціях.
Психологічна підстроювання до партнера.

8.4. Етичні аспекти соціальної комунікації.

Тема 9. Міжнародні та міжкультурні комунікації

9.1. Міжкультурна комунікація.

9.2. Міжнародна комунікація: суть та типологічні ознаки.

9.3. Примусова дипломатія та її стратегія.

9.4. Інформаційні відносини як складова міжнародної комунікації.

9.5. Візуальна та вербальна форми в культурній комунікації.

9.6. Міжкультурні зв'язки.

Тема 10. Правове регулювання суспільних комунікацій

10.1. Поняття правового регулювання.

10.2. Публічність і право на таємницю.

10.3. Види конфіденційної інформації.

10.4. Правове регулювання реклами.

10.5. Проблеми правового регулювання зв'язків з громадськістю.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної

самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Творчі завдання	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень		1			1
	Тема 2	2 тиждень	1	1			2
	Тема 3	3 тиждень	1	1			2
	Тема 3	4 тиждень	1	1			2
	Тема 4	5 тиждень	1	1			2

	Тема 4	6 тиждень	1	1			2
	Тема 5	7 тиждень	1	1	5		7
	Тема 5	8 тиждень	1			8	9
Змістовий модуль 2.	Тема 6	9 тиждень	1	1			2
	Тема 7	10 тиждень	1	1			2
	Тема 7	11 тиждень	1	1	5		7
	Тема 8	12 тиждень	1	1			2
	Тема 8	13 тиждень	1	1			2
	Тема 9	14 тиждень	1	1		5	7
	Тема 9	15 тиждень	1	1			2
	Тема 10	16 тиждень	1				8 9
	Іспит						40
Усього			15	14	10	5	16 100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Болотова А. К. Социальные коммуникации. Психология общения : учебник и практикум для академического бакалавриата / А. К. Болотова, Ю. М. Жуков, Л. А. Петровская. - М. : Изд-во Юрайт, 2017. - 327 с
2. Гнатюк О. Л. Основы теории коммуникации : учеб. пособие / О. Л. Гнатюк. - М. : КНОРУС, 2010. - 256 с.
3. Кашкин В. Б. Основы теории коммуникации : краткий курс / В. Б. Кашкин. - Изд.

3-е, перераб. и доп. - М. : АСТ : Восток-Запад, 2007. - 248 с.

4. Лавриненко В. Н. Психология и этика делового общения : учебник и практикум для академического бакалавриата / В. Н. Лавриненко, Л. И. Чернышова ; под ред. В. Н. Лавриненко, Л. И. - М. : Изд-во Юрайт, 2017. - 408 с.

5. Левкин В.Е. Тренинг эффективного общения : учебное пособие / В.Е. Левкин. - М. ; Берлин : Директ-Медиа, 2016. - 142 с.

6. Мандель, Б.Р. Современная психология массовых коммуникаций: история, теория, проблематика : учебное пособие для обучающихся в магистратуре / Б.Р. Мандель. - М. ; Берлин : Директ-Медиа, 2016. - 438 с.

7. Основы теории коммуникации : учебник / под ред. проф. М.А. Василика. – М.: Гардарики, 2003. – 615 с.

8. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. - М. : Рефл.-бук; К. : «Ваклер». - 2003. - 651 с.

9. Соколов А. В. Социальные коммуникации : учебно-метод. пособие / А. В. Соколов. - М. : ИПО «Профиздат». - 2001. - 222 с.

10. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации / А. В. Соколов. - СПб. : Изд-во Михайлова, 2002. - 459 с.

11. Социальные коммуникации: (теория, методология, деятельность) : слов.-справочник / [авт.-сост. В. А. Ильганаева]. — Харьков : Гор. типография, 2009. - 391 с.

12. Соціальні комунікації: хрестоматія / уклад. В.О. Ильганаєва. - Х. : ХДАК. - 178 с.

13. Шарков Ф. И. Коммуникология: основы теории коммуникации : учеб. для бакалавров / Ф. И. Шарков ; Междунар. акад. бизнеса и упр., Ин-т соврем. коммуникац. систем и технологий. - М. : Дашков и К. - 2010. - 591 с.

Додаткова

14. Дусенко, С. В. Профессиональная этика и этикет : учебное пособие. Гриф УМО / С. В. Дусенко. - М. : Академия, 2013. - 223 с.

15. Коноваленко, М. Ю. Теория коммуникации : учебник для бакалавров. Гриф МО РФ / М. Ю. Коноваленко, В. А. Коноваленко. - М. : Юрайт, 2012. - 415 с.

16. Коноваленко, М. Ю. Деловые коммуникации : учебник для бакалавров. / М. Ю. Коноваленко, В. А. Коноваленко. - М. : Юрайт, 2014. - 468 с.

17. Кучинский, В. Ф. Управление коммуникативными процессами : учебно-методическое пособие / В. Ф. Кучинский. - СПб. : НИУ ИТМО, 2012. –

18. Курганская, М. Я. Деловые коммуникации : курс лекций / Курганская М. Я. - Москва : Московский гуманитарный университет. - 2013. - 121 с.

19. Мананикова, Е. Н. Деловое общение : Учебное пособие / Мананикова Е.Н. - 2-е изд. - М. : Дашков и К", 2011. - 208 с.

20. Одинцова, О. В. Профессиональная этика : учебник / О. В. Одинцова. - 2-е изд., стер. - М. : Академия, 2013. - 143 с.

21. Попова, Л. Л. Современные технологии общения : учебное пособие / Л. Л. Попова. - Томск : ТПУ, 2009. - 180 с.

22. Подопрigора, М. Г. Деловая этика : учебное пособие / М. Г. Подопрigора. - Таганрог : ТТИ ЮФУ, 2012. - 116 с.

23. Сидоров, П. И. Деловое общение : учебник для вузов. / П. И. Сидоров, М. Е. Путин, И. А. Коноплева. - 2-е изд., перераб. - М. : ИНФРА-М, 2012.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

24. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

25. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>